

Dağıtım Şirketleri AR-GE Projesi Sonuç Raporu

ARGE Projesi sonuç raporu proje sahibi tarafından projenin tamamlanmasından sonraki 75 gün içinde tüm proje süreçlerine ait faaliyet ve sonuçları içerecek şekilde hazırlanır. Kurum sonuç raporunda sunulan bilgilere ait ilave açıklama, belge ya da bilgiler talep edebilir. Sonuç raporu projenin genel değerlendirmesine esas dokümandır.

A. Proje Kimlik Bilgileri:

ARGE Proje Kabul #	29/09/17
Başvuru Sahibi:	Dicle EDAŞ, Aras EDAŞ, Vangölü EDAŞ (ortak proje)
Başvuru Sahibinin Adresi:	
Proje Adı:	Elektrik Piyasasında Tüketicilerin Desteklenmesine İlişkin Uygulama Örneklerinin Araştırılması ve Yöntem Geliştirilmesi
Proje Bölgesi:	Dicle-Aras-Vangölü EDAŞ kapsamındaki 17 il
Proje Süresi:	1 yıl
Proje Sorumlusu:	Kadir AYDEMİR
Proje Sorumlusu İletişim Bilgileri:	05071470740

B. Proje Sonuç Değerlendirme Özeti:

EPDK onayı ile Aras, Dicle ve Vangölü EDAŞ adına ARGE projesi olarak gerçekleştirilen çalışmanın temel amacı, AB müktesebatında da adı geçen ancak her ülkenin kendi karakteristiğine göre belirlenmesi uygun olan “kırılgan tüketici” (vulnerable consumer) tanımını yapmak ve bu gruba ilişkin sürdürülebilir destekleme mekanizmaları tasarlamaktır.

Çalışmanın odağı, elektrik tüketim davranışlarının, sosyal ve ekonomik yeterliliklerinin belirlenmesi ve desteklemeye ilişkin modellerin geliştirilmesidir. Detaylı çalışmada literatür taraması ile akademik yayınlar ve sektör raporları detaylı olarak incelenmiş, en son bilgi birikimi edinilmiştir. En iyi uygulama örneklerinden İtalya ve Rusya için yerinde inceleme ve konu uzmanları ile tartışmalar yapılmıştır. Saha İncelemesi için tüm bölgede toplam 1505 kişi üzerinde anket yapılmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. Nitel çalışmada 17 ildeki İdari ve Mülki Amirler, Bakanlık İl Müdürleri, Toplum İleri Gelenleri ve Dağıtım Şirketi Yöneticileri ile detaylı görüşmeler yapılmış ve görüşme kayıtları değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Nicel çalışmada 3 bölgenin 3 yıllık tüketim verilerinden seçilen örneklem detaylı olarak incelenmiş ve diğer çalışmalardaki sonuçlar ile karşılaştırılmıştır.

Bulgulara göre üç yıllık dönemde aylık 250 kWh ve altında faturalandırılan ancak tahsil edilemeyen faturalar kendi içinde bir davranış karakteristiğine sahip olup kırılganlık olarak farklı seviyelerdedir. Aylık elektrik tüketimi düşerken tüketicilerde görülen kırılganlık şiddeti artmaktadır.

Veriler ışığında sonlu süreleri kapsayan, izleme denetleme esaslı, mevcut altyapıyı en üst düzeyde kullanan, enerji verimliliğini artırmaya teşvik eden, dağıtım şirketlerinin aboneler ile ilişkisini geliştiren matematiksel bir model ortaya konulmuştur. Bu modelde belirli bir tüketim seviyesine

kadar tüketiciler %100, bu seviyenin üstündekiler stratejik plan çerçevesindeki hedeflere göre değişik oranlarda desteklemeye tabi tutulmaktadır. Çalışmada kavramsal çerçeve, iş akışları ve başvuru-işlem döngüsü tüm ayrıntısı ile kurgulanmıştır.

Geliştirilen model, çok boyutlu olarak en çok desteğe ihtiyaç duyan kırılgan tüketicilerin en çok desteği almasını sağlarken tüketicinin sosyo-ekonomik durumunu ve programa uyumunu dinamik olarak kullanacak şekilde tasarlanmıştır. Kurguda kırılgan tüketicinin elektrik tüketim algısını, alışkanlıklarını, davranış değişimini ve gelişimini destekleyecek hedefler verilmektedir. Elektrik tüketiminde kırılgan tüketicinin kendi yaşamsal koşulları içinde gerçekleştirdiği elektrik tasarrufu daha çok destekleme almasını sağlarken toplamda enerji verimliliğine katkıda bulunmasına imkân tanımaktadır.

Çalışmanın sonucunda bölgede ödeyememe sorunu olan kırılgan tüketicinin bulunduğu ve önlem alınması gerektiği teyit edilmiştir. Bu tüketici, ödeme iradesine sahip olmak ile birlikte sosyo-ekonomik sorunları nedeniyle kaçak elektrik kullanımına yönelmektedir. Sosyo ekonomik sorunların tespiti ile bölgedeki elektrik tüketiminin ve kayıp kaçak alışkanlığının **yönetilebilir olduğu** görülmüştür. Değişim ve dönüşüm odaklı çözümler, bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesine yardımcı olurken tüketim alışkanlıklarının da değişimine imkân verebilecektir. Doğru stratejiler ile yapılacak bir çalışmada %3'lük bir kesime yapılacak destekleme ile %13 civarında bir kayıp-kaçak oranının önlenebileceği anlaşılmıştır.

C. Proje Sonuç Değerlendirmesi:

C.1. Proje İş Planı ve Zaman Takvimi

Proje gerçekleşme takvimi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Buna göre;

- 3 Dağıtım Şirketi için sözleşme düzenlemeleri, Hukuk Müşavirleri görüşmeleri ve anlaşma takvimi, beklenilenin üzerinde gerçekleşmiştir.
- Fonksiyonel tipte organizasyon şeması bulunan projede denetimler, sahada koordine edilen öncelikli işler proje takvimini etkilemiş, daha fazla verim alabilmek amacıyla başlangıç zamanı ötelenmiştir.
- Projedeki paydaşların fazlalığı, planlama aşamasındaki mutabakatın beklenenden uzun sürmesine neden olmuştur.
- Seyahatler, fonksiyonel tipte organizasyonel yapılanması olan projelerin kilit personelinin seyahate katılabilmesine elverişli zaman, karşı taraftaki kurumlar için elverişli zaman gözetilerek yapılmıştır ve beklenildiği şekilde gerçekleşmiştir.
- Niceliksel veri analizi için veri toplama süreci, dağıtım şirketlerinin gündem yoğunluğu nedeniyle beklenenden uzun süre almıştır.
- Proje raporu değerlendirme aşamaları, dağıtım şirketlerinin yoğunluğu nedeniyle beklenenden uzun süre almıştır.

	1.ay	2.ay	3.ay	4.ay	5.ay	6.ay	7.ay	8.ay	9.ay	10.ay	11.ay	12.ay
Sözleşme Yönetimi												
Literatür Taraması												
Niteliksel ve Niceliksel Analiz												
Saha Çalışması												
Yabancı Ülke Ziyaretleri												
Proje Yönetimi ve Raporlama												

C.2. İş Paketleri

Gerçekleşme bazlı iş paketler bilgileri sunulacaktır. İzleme raporuna göre sapmalar varsa açıklamaları yapılacaktır.

PwC, Projenin yüklenicisidir. Farklı iş paketlerinde EDAŞ'lar daha önceden görüşmeler ile tespit ettiği ve EPDK onayında yer alan konu uzmanları kullanılmıştır.

Proje kapsamında Türkiye genelindeki elektrik kullanım alışkanlıkları incelenmiş, kaçak elektrik kullanımının yüksek olduğu EDAŞ'lar için saha çalışması yapılarak, mevcut durum ortaya konulmuştur. Ayrıca, kaçak elektrik kullanım nedenleri ve kaçak elektrik kullanımının çözümünde “Tüketicilerin Desteklenmesi” uygulamasının işlerliği analiz edilmiştir. Söz konusu uygulamanın uygulanabilirliği, dağıtım şirketleri ve kullanıcılar olmak üzere iki taraflı araştırılarak, aktörlerin konu hakkındaki görüşleri tespit edilmiştir. Öncelikli olarak literatür taranmış, hâlihazırda dünyada bu sorunun çözümüne yönelik tüketicilerin desteklenmesi uygulamaları incelenmiştir. Daha sonra Türkiye’de kaçak elektrik kullanım oranının yüksek olduğu bölgelerdeki elektrik kullanıcılarıyla bir anket çalışması yapılmış, dağıtım şirketleri temsilcileriyle derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilerek, kaçak elektrik kullanımının nedenleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın nitel bölümünde bölgelerdeki mülki idari amirler ve kanaat önderleri ile görüşmeler gerçekleştirilerek tanımlama ve çözüm üretme konusunda sağlıklı veri üretilmeye çalışılmıştır.

Belirtilen kapsamda verilen hizmetler sözleşmeye uygun olarak 5 iş paketinde ele alınmıştır:

Literatür Taraması (LT)

Bu bölümde konu ile ilgili yerli ve yabancı kütüphane taranmıştır. Üç bölümde kapsamlı tarama yapılmıştır:

1-Düzenlemeler -uygulamaya esas görüşlerin dayandığı bölüm

2-Uluslararası Akademik Makaleler -bilginin üretildiği bölüm (kopuk olunamaz)

3-Uluslararası Raporlar -son bilgi ve durum

Akademik makale taraması-100’den fazla makale taraması

Kamu hizmeti veren kurum raporları-200’den fazla rapor taraması

Niteliksel ve Niteliksel Analiz (NNA)

Niteliksel Veri Analizi bölümünde çalışmaları yürütebilmek için bölgede Toplum İleri Gelenleri (TİG) ile birebir görüşmeler yapılmıştır.

(17 şehirde vali, kaymakam, belediye başkanı, Bakanlık bürokratları ve şirket uzmanları ile yapılan 47 görüşme-Vali, Kaymakam, Belediye Başkanı, EDAŞ yetkilileri, STK Yöneticileri, Çalışma Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı İl Müdürleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma İl Müdürleri vb.)

Görüşmeler birer saatlik mülakatlar şeklinde yapılmış ve kayıt altına alınmıştır.

Yapılan görüşmelerdeki bilgiler yazıya geçirilmiş, analiz yöntemleri ile taranmış, değerlendirilmiş ve kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

Kavramsal Çerçeve, konunun kaynaklarının ayrıntılı bir şekilde yazıya döküldüğü sözlü haritadır ve stratejik planlardaki en önemli kaynaktır.

Niceliksel Veri Analizi bölümünde;

3,5 milyondan fazla abonenin 3 yıllık sayaç verisinin detaylı analizleri yapılmıştır. 3 bölgenin mesken aboneleri için tüketim bilgileri temin edilmiş; elde edilen veriler, gözlemler, nitel veri analizi, en iyi uygulama örnekleri, literatür taraması çerçevesinde değerlendirilmiş ve yönlendirilmiştir. Matematiksel analiz yöntemleri ile tüketim ve ödeme ile ilişkili kaynaklar tespit edilmiştir. 3 dağıtım şirketinin verebildiği veriler farklı dönemler arası farklı veriler olmuştur. Bütünsel yaklaşım ile farklı analiz yöntemleri ile yapılan değerlendirmelerin birbirini teyit ettiği görülmüştür.

Saha Çalışması (SAÇ)

Bu bölümdeki çalışmanın yapılabilmesi için konu uzmanı Dr.Talip Yiğit tarafından konuya özgü anket soruları hazırlanmıştır.

Anlamli sayı olarak tespit edilen 1505 kişiye anket uygulanmış, tarama sonuçları alınarak sayısal yöntemlerle taranmıştır.

Anket sonuçları, konu uzmanı Dr.Talip Yiğit tarafından değerlendirilmiştir.

Bu sonuçların aynı zamanda literatür taramasını ve nitel çalışma verilerini teyit etmesi gerekir. Birebir örtüştüğü gözlenmiştir.

Yabancı Ülke Ziyaretleri (YÜZ)

Literatür taramasının ötesinde ülkelerin en iyi uygulama örneklerinin araştırılması amacıyla İtalya ve Rusya ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.

İtalya – Ülke ve tüketici profili itibari ile ülkemize benzeyen İtalya’da Düzenleyici Kurum Kurul Üyesi sunumu dâhil üst düzeyde bilgi aktarımı gerçekleştirilmiştir.

Rusya – Sosyal Destek uygulamasının önemli bölümünü temsil eden ülkeye ait bilgiler yerinde temin edilmiş, konuya katkısı değerlendirilmiştir.

Proje Yönetimi ve Raporlama

Proje Yönetimi faaliyeti, tüm Proje'nin sevk ve idaresini içermektedir. Kapsamın tam olarak gerçekleştirilmesi ve belirlenen sürenin içinde işin bitirilmesi amacıyla bu faaliyet önem taşımaktadır.

Raporlama faaliyeti ise LT, NNA ve SAÇ çerçevesinde EDAŞ'lar tarafından seçilen konu uzmanlarınca gerçekleştirilen faaliyetlerin ve PwC tarafından gerçekleştirilen YÜZ iş paketinin çıktılarının bir araya getirilerek EPDK'nın istediği formatta teslim edilmesini içermektedir.

C.3 Kaynak Kullanımı ve Bütçe Gerçekleşmeleri

Projenin onaylanan bütçesi 770.400TL olarak belirlenmiştir. Proje dönemi boyunca kurda olağanüstü dalgalanmalar cereyan etmiş olması ve maliyetlerin beklenen maliyetin iki katından daha yüksek seviyelere ulaşmış olması rağmen Proje Yüklenici Firması ile Sabit Fiyatlı Sözleşme yapılmasından kaynaklanan avantaj ile dağıtım şirketleri bu durumların hiçbirinden etkilenmemiştir. Ödemeler, sözleşme hükümlerinde belirlenen koşullara göre ve belirtilen ödeme vadeleri ile yapılmıştır.

D. Projeden Elde Edilen Katma Değer:

Bireysel ve toplumsal düzeyde elektrik kullanımı günlük yaşamın vazgeçilemez unsurlarından biridir. Aydınlanma gibi temel bir ihtiyacımızın yanı sıra daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşmak için günümüzde elektrik kullanımı artık zaruri bir hal almıştır. Literatürde “korunmaya muhtaç tüketici”, ‘kırılgan elektrik tüketicisi’, ‘kırılgan elektrik abonesi’ gibi aynı hedef grubunu ifade eden ancak farklı kavramlaştırmalara rastlamak mümkündür. Bu kategorideki tüketicilerin özellikle kamu otoritesinin sektörden çekilmesiyle enerji piyasası uygulamalarının tüketicilerin günlük yaşamlarını nasıl etkileyeceği ya da bu alanda nasıl bir sosyal destek mekanizmasının uygulanabileceği konusu sosyal devletin bir gereği olarak gündemdeki yerini almıştır.

Bu araştırmanın veri analizleri sonucunda; üç elektrik dağıtım şirketi aboneleri arasında sosyo-ekonomik yetersizlikleri gözlenen, temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük yaşayan ve sürekli ya da dönemsel gelir yoksunluğu içinde yaşamını sürdüren tüketiciler keşfedilmiştir. Bu durum sosyo-ekonomik yetersizlik içinde yaşamını sürdüren elektrik tüketicilerin fatura ödeme durumlarını ve tüketim davranışlarını etkilemektedir. Araştırmada farklı araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak (nitel, nicel araştırma yöntem ve teknikleri ile elde edilen bulgular ve üç şirketin 2015-2016-2017 yılı fatura değerlerine yönelik istatistiksel bulgular) bölgede özelde kırılgan elektrik tüketicisinin elektrik tüketim alışkanlıkları ile bölgenin bütün abonelerin elektrik tüketim davranışlarının karakteristik özellikleri tespit edilmiştir.

Kırılgan elektrik tüketicisinin içinde bulunduğu toplumsal yapının sosyo-demografik, kültürel ve ekonomik özellikleri, kırılgan elektrik tüketicilerine yönelik bir destekleme modelinin uygulanabilirliği ve sürdürülebilirliği bağlamında incelenmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Bölgede baş gösteren göç ve nüfus hareketliliği, işsizlik, kentsel sorunlar, terör ve güvenlik sorunu,

göçmen-sığınmacılar, eğitim, yoksulluk ve diğer sosyal sorunlar ile coğrafik-iklimsel koşullar incelendiğinde kırılgan tüketicilere yönelik geliştirilecek bir sosyal destek modelinin uygulanabilir bir yapıya sahip olmasının önemi artmaktadır. Kırılgan elektrik tüketicilerin içinde bulunduğu toplumsal yapının sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri öncelikle değerlendirildiğinde konunun tüm yönleri ile ortaya konulması ve sorunun çözümüne yönelik yaklaşımların tespit edilmesinin ne denli karmaşık ve güç olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda kırılgan elektrik tüketicilerinin desteklenmesine yönelik bir modelin öncelikle kanıta dayalı (bilgi temelli) uygulanabilir, ölçülebilir ve izlenebilir yaklaşım ve ilkeler üzerine inşa edilmesi öngörülmüştür. Böylece araştırma veri analizleri sonucunda tüketim grupları içinde faturalandırılmış ancak tahsil edilemeyen tüketim grupları içinde kırılgan elektrik tüketicilerin aylık elektrik tüketim karakteristiği 0-250 kWh olarak tespit edilmiştir.

Model, kırılgan elektrik tüketicilerini sistemin bir parçası olarak tanımlayıp pasif olan bir tüketici grubunu aktif ve verimli kılacak bir dönüşüm süreci öngörmektedir. Destekleyici ve içerici bir özellik gösteren model, bu özelliği ile bölgedeki tüketicilere yönelik bütüncül bir müdahale özelliği gösterir. Bölgede şirket fatura değerleri analizleri sonucunda, bütün tüketim gruplarında kırılganlığın var olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 250 kWh üstü aylık tüketime sahip ancak ihtiyacından fazla tükettiği için elektrik faturalarını ödeyemeyen tüketiciler, dağıtım şirketlerinin kesme ya da yasal takip uygulamaları gibi işlemlerine maruz kalabilmektedir. Üç dağıtım şirketi bölgesinde ortalama tüketim aylık 190 kWh olduğu değerlendirildiğinde aylık 250 kWh üstü tüketimin ihtiyaç kaynaklı gerçekçi bir tüketim olmadığı anlamına gelmektedir. Gereksinimden fazla tüketilen elektrik, tüketicinin ödeme gücünü zayıflatırken ekonomik kırılganlığını da arttırmaktadır. Bu grup içinde yer alan ve sosyo-ekonomik yetersizlik içinde yaşamını sürdüren kırılgan tüketiciler modelin yapısı gereği içerilebilir ve desteklenebilir. Modelin bu özelliği bölgenin enerji verimliliğine yönelik uygulama ve politikalara katkı sunacağı şekilde yorumlanabilir.

Yukarıda belirtilen yaklaşım ve ilkeler çerçevesinde geliştirilen **kırılgan elektrik tüketicisi destekleme modeli**; odağında kırılgan elektrik tüketicisinin yer aldığı, elektrik piyasası düzenleyicileri ile dağıtım şirketleri ve diğer paydaşların (kamu kurum ve kuruluşları, Aile Bakanlığı-SYDV) aktif rol ve sorumlukların tanımlandığı bütünlük, uygulanabilir, sürdürülebilir ve enerji verimliliği ilkelerini temel alan **analitik ve dinamik bir modeldir**. Modelin nihai hedefi “*genel olarak kırılgan elektrik tüketicilerinin hanehalkı sayısı ve aylık tüketimlerine göre kırılgan tüketicilerin elektrik tüketim davranışlarında değişim ve gelişim sağlayarak hem gerçek tüketimleri üzerinden farklı destekleme oranları üzerinden desteklemek (%30’dan- %100’e kadar) hem de bölgedeki ihtiyaçtan fazla tüketilen elektrik enerjisinin verimli kullanımını sağlamaktır.*” Dolayısıyla model, sadece kırılgan elektrik tüketicilerin gerçek ihtiyaçları doğrultusunda aylık elektrik

tüketimleri üzerinden desteklenmesi ile kalmamakta, aynı zamanda tüm paydaşlar açısından (birey, kurum-kuruluş, toplum) ekonomik yönden optimal fayda sağlamaktadır.

Modelin dinamik yapısı, değişim odaklı ve teşvik edici bir yaklaşımı benimsemiş olmasından kaynaklanır. Model az tüketene çok, çok tüketene az destekleme ilkesini benimser. Yani kırılgan elektrik tüketicisi tüketimini düşürdükçe daha fazla desteklenmektedir. Örneğin; aylık 250 kWh elektrik tüketen bir kırılgan tüketici destekleme modeline göre birinci yıl için 75 kWh desteklenirken aynı tüketici, tüketimini aynı yıl içinde 170 kWh'a indirdiğinde 99 kWh desteklenir. Modelden de anlaşılacağı üzere tüketici, elektrik tüketim davranışında bir değişim gerçekleştirdiğinde destekleme oranı 75 kWh'dan 99 kWh'a çıkmaktadır. Modele göre tüketici $250-170=80$ kWh tasarruf ettiği için tüketicinin $99-75=24$ kWh daha fazla desteklenmesini öngörmektedir. Yani model $80-24=56$ kWh elektrik enerjisi tasarrufu sağlamış olmaktadır. Bununla birlikte model, tüketim davranışında değişim göstermeyen kırılgan tüketicilere yönelik destekleme oranlarını dört yıllık süreçte kademeli olarak düşürmektedir. Bu yaklaşımın amacı tüketicinin tüketim artış eğilimini sınırlamaktır. Model aynı zamanda bu yaklaşımla kendini güvence altına almaktadır. Dolayısıyla elektrik tüketiminde ihtiyaç dışı bir artışa neden olmaması için tüketimin kontrol altında tutulması gerekmektedir. Tüketici yıllar içinde tüketimini düşürürse fiilen desteklemesi azalmamaktadır ve ödeyeceği para miktarı da yükselmemektedir. Geçen süre içinde kırılgan tüketicinin tüketim ve ödeme alışkanlığının bir dengeye ulaşması beklenmektedir.

Modelin kırılgan tüketicileri aylık elektrik tüketimleri üzerinden farklı oranlarda desteklemesi tüketicilerin kırılganlık düzeylerinin birbirinden farklı olmasından kaynaklanır. Örneğin; hanehalkı sayısı arttıkça elektrik tüketimi de artmaktadır. Bu durum aynı zamanda kırılganlığın da artması anlamına gelir. Dolayısıyla model hanehalkı sayılarına göre (1-4, 5-8, 9+) farklı düzeylerde destekleme oranlarına dayanmaktadır. Mutlak kırılgan olarak tanımlayabileceğimiz asgari yaşam standartları altında yaşamını sürdüren tüketiciler için model her üç hanehalkı grubu için de %100 destekleme öngörmektedir. Bu yaklaşım, modelin aynı zamanda insancıl ve sosyal adalet ilkelerini benimsediğini göstermektedir.

Sonuç olarak kırılgan tüketicilerin desteklenmesi sosyal devlet olmanın bir gereğidir. Bu gereklilik, Türkiye'deki sosyo-ekonomik yapı ve gelir dağılımı, bölgenin sosyal dinamikleri göz önüne bulundurulduğunda kırılgan elektrik tüketicilerine yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi elzem bir hal almaktadır. Bu çalışma kapsamında geliştirilen modelin uygulamasına geçilmesi ile birlikte sadece kırılgan elektrik tüketicileri değil aynı zamanda toplum kazanacaktır.

E. Projede Yaşanılan Sorunlara Karşılaşılan Riskler ve Bunlardan Elde Edilen Deneyimler:

Ortak gerçekleştirilen projelerde şirketlerin yönetimlerinin genel çerçevede mutabık kalmasına rağmen sözleşmesel anlamdaki süreçler, şirketlerin “gizli bilgi” tanımları, saha operasyonunun yürütülme süreçleri gibi birçok farklı neden ile beklenilenden çok daha uzun sürmektedir. Bu sürecin uzun olacağı değerlendirilerek proje sürelerinde bir tampon oluşturulması değerlendirilebilir.

Dağıtım Şirketleri, verimlilik ve kalite esaslı çalışan ve fonksiyonel bazlı organizasyon şemaları ile yönetilen şirketlerdir. Bu tip şirketlerde sahaya yönelik faaliyetler, saha yöneticilerinin takvimine doğrudan bağlıdır. TEDAŞ denetimi, EPDK Denetimi vb. süreçler, birden fazla dağıtım şirketi için yapılan projelerde faaliyetlerin kısmi gerçekleşmesine veya ötelenmesine neden olmaktadır. Proje süreleri değerlendirilirken bu durumun göz önünde bulundurulmasında fayda olacağı düşüncesindeyiz.

F. Proje Kazanımlarının Diğer EDAŞ'lar ile Paylaşılmasına Yönelik Öneriler:

Proje sonucunda “kırılgan tüketici” tanımının bölge özelliklerine bağlı olduğu tespit edilmiştir. Her dağıtım şirketinin kendine özgü tüketim ve ödeme karakteristikleri bulunmaktadır. Çalışmanın tüm Türkiye için niteliksel ve niceliksel düzeyde tekrar edilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ayrıca, ödeyememe sorununun çözümü için sosyal bir politika oluşturulması gereği hâsıl olmuştur. Önerdiğimiz bilgi ve geliştirdiğimiz model çerçevesinde bir destekleme mekanizmasının geliştirilmesi, toplumsal refahı daha üst bir seviyeye taşıırken dağıtım bölgelerindeki kaçak oranını düşürecek, tahsil edilemeyen enerji miktarını azaltacaktır.